

Π.3.1.4 *Ολοκληρωμένα παραδείγματα εκπαιδευτικών σεναρίων ανά γνωστικό αντικείμενο με εφαρμογή των αρχών σχεδίασης*

Παραδειγματικό σενάριο στο μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών

**Διερευνώντας τα τοπία της Αρχαίας Ελληνικής Ιστοριογραφίας:
Η Αρχαία Αγορά της Αθήνας**

ΚΟΣΜΑΣ ΤΟΥΛΟΥΜΗΣ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.1.4 *Ολοκληρωμένα παραδείγματα εκπαιδευτικών σεναρίων ανά γνωστικό αντικείμενο με εφαρμογή των αρχών σχεδίασης*

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Υπουργείο Παιδείας,
Δια Βίου Μάθησης & Θρησκευμάτων

MIS: 296579 – Π.3.1.4: Ολοκληρωμένα παραδείγματα εκπαιδευτικών σεναρίων
Α΄ Λυκείου «Η Αρχαία Αγορά της Αθήνας: Διερευνώντας τα τοπία της
Αρχαίας Ελληνικής Ιστοριογραφίας»

Σελίδα 2 από 24

Περιεχόμενα

Ταυτότητα.....	4
2. Σύντομη περιγραφή του σεναρίου.....	5
3. Εισαγωγή	5
4. Σκεπτικό και Στόχοι	7
5. Λεπτομερής παρουσίαση	8
Αξιολόγηση:.....	10
Φύλλα εργασίας (βλ. Παράρτημα):.....	10
Άλλες εκδοχές – Επέκταση του σεναρίου μάθησης:.....	11
Κριτική:	11
Βιβλιογραφία:	12
Παράρτημα	13

Ταυτότητα

- **Τίτλος:** Η Αρχαία Αγορά της Αθήνας: Διερευνώντας τα τοπία της Αρχαίας Ελληνικής Ιστοριογραφίας
- **Δημιουργός:** Κοσμάς Τουλούμης,
- **Διδακτικό αντικείμενο:** Αρχαία Ελληνική Γλώσσα
- **Προτεινόμενη τάξη:** Α' Λυκείου
- **Χρονολογία:** Δεκέμβριος 2011
- **Διδακτικό αντικείμενο / Διδακτική ενότητα / Θεματική** Αρχαία Ελληνική Ιστοριογραφία Α' Λυκείου, «Ξενοφώντος Ελληνικά/ Βιβλίο 2, Κεφάλαιο 3 §1-16, 17-56. Ο χώρος ως έκφραση κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και θρησκευτικής δράσης και ως φορέας ανάλογων συμβολικών μηνυμάτων
- **Διαθεματικό**
- **Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα:** Αρχαία Ελληνικά, Ιστορία, Γλώσσα, Αισθητική Αγωγή, Αρχές Οικονομίας, Θρησκείολογία, Αγγλικά
- **Χρονική διάρκεια:** 5 διδακτικές ώρες
- **Χώρος:** Φυσικός χώρος: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής, Εικονικός χώρος: ιστολόγιο τάξης προαιρετικά
- **Προϋποθέσεις υλοποίησης:**

Προαπαιτούμενη θεωρείται η γνώση των μαθητών και του διδάσκοντος στο χειρισμό βασικών τεχνολογικών – επικοινωνιακών εργαλείων όπως, για παράδειγμα, η χρήση επεξεργαστή κειμένου, τα ιστολόγια και τα ψηφιακά λευκώματα. Μια ανάλογη κατεύθυνση στο μάθημα της Πληροφορικής στο πλαίσιο της διεπιστημονικότητας και διαθεματικότητας είναι ευκατία. Αν αξιοποιηθούν τα ιστολόγια, όπως προτείνεται εδώ, θα πρέπει να έχει δημιουργηθεί το ιστολόγιο του μαθήματος.

Σύντομη περιγραφή του σεναρίου

Οι μαθητές / τριες γνωρίζουν την Αγορά της κλασικής Αθήνας ως τοπίο, αλλά και ως χώρο στον οποίο συναιρούνται μηνύματα και συμβολισμοί της αθηναϊκής πολιτείας και της ιδεολογίας της. Οι ομάδες τους προσεγγίζουν, συνεπώς, τα μνημεία της σε μια πρώτη φάση ανάλογα με το τι συμβολίζουν και τα μηνύματα που μεταφέρουν σε δημόσιο πολιτικό, θρησκευτικό και οικονομικό επίπεδο. Στη δεύτερη φάση οι παραπάνω συμβολισμοί και μηνύματα συνδέονται με την ιστορική εξέλιξη της Αγοράς και μεταφέρονται στο σήμερα με τη διερεύνηση του τι μπορεί να σημαίνει η Αρχαία Αγορά της Αθήνας σήμερα.

Το τελικό προϊόν της εργασίας των μαθητών/τριών - μια ψηφιακή παρουσίαση ή ένας οδηγός που θα αναρτηθεί στα κοινωνικά δίκτυα όπου έχουν πρόσβαση οι περισσότεροι νέοι σήμερα - μπορεί να είναι το αποτέλεσμα κάθε ομάδας ή ένα συνολικό πόνημα το οποίο μπορεί να συζητηθεί στην ολομέλεια της τάξης με χρήση του διαδραστικού πίνακα, όπου υπάρχει, για ανατροφοδότηση, σχόλια, επισημάνσεις, τροποποιήσεις, προσαρμογές και τελική σύνταξη ενός νέου ψηφιακού πόρου με βάση το έργο κάθε ομάδας.

Εισαγωγή

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η αγορά είναι μια λέξη με την οποία οι σύγχρονοι έφηβοι είναι πάρα πολύ εξοικειωμένοι. Σήμερα, βέβαια, η λέξη είναι συνυφασμένη με την οικονομία και την καταναλωτική κοινωνία. Τι συνέβαινε όμως στην αρχαιότητα; Η αγορά της αρχαίας Αθήνας (Νίκου & Ανανιάδης 1994, Camp 2003, 2004) θα είναι ο οδηγός μας. Η περιγραφή της δίκης του Θηραμένη στο Βουλευτήριο, η καταφυγή του τελευταίου στο βωμό της Εστίας και η τελική διαπόμπευσή του μέσα στην Αγορά της Αθήνας προσφέρουν μιας πρώτης τάξης ευκαιρία για μια ανασύνθεση της Αγοράς των κλασικών χρόνων και της

σημασίας της από τους μαθητές και τις μαθήτριες. Η γνωριμία με τον πυρήνα μιας αρχαίας ελληνικής πόλης-κράτους και πιο συγκεκριμένα με το χώρο όπου εκτυλίχτηκαν σημαντικές λειτουργίες της αρχαίας αθηναϊκής δημοκρατίας, την Αγορά, αλλά και η πολιτισμική ευαισθητοποίηση μέσα από τη σύγχρονη νοηματοδότηση και διαχείριση ανάλογων χώρων του παρελθόντος αποτελεί το σκοπό της όλης προσέγγισης.

Ύστερα από αυτήν την ανασύνθεση οι μαθητές/τριες καλούνται να περιηγηθούν στην Αρχαία Αγορά σήμερα, αναζητώντας εικόνες για το πως διατηρείται και να προτείνουν τρόπους προβολής της προς τους συνομηλίκους τους, αλλά και το ευρύτερο κοινό. Η ύπαρξη ικανού αριθμού ψηφιακών πόρων δημιουργημένων από έγκυρους φορείς, όπως η Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών που είναι επιφορτισμένη με την αρχαιολογική έρευνα της Αρχαίας Αγοράς, ή το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού¹, εξασφαλίζει την εύρεση πηγών για το εγχείρημα. Διαθεματική πρόταση διδασκαλίας η οποία βασίζεται στη διδασκαλία σε ομάδες και υλοποιείται με την εφαρμογή της λογικής του Μαθησιακού Σχεδιασμού (Design), όπως αυτός εννοείται από την προσέγγιση των πολυγραμματισμών και της πολυτροπικότητας στην επικοινωνία (Cope & Kalantzis 2000, Kalantzis & Cope 2008, Kress & van Leeuwen 2001). Ο ρόλος του καθηγητή κατά τη διαδικασία του Σχεδιασμού είναι υποβοηθητικός και εμπνευστικός στο πλαίσιο της ζώνης της επικείμενης ανάπτυξης (Vygotsky 1978). Οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες, επιτελούν διαφορετικούς ρόλους, διερευνούν και ανακαλύπτουν τη γνώση σε ανοιχτά περιβάλλοντα μάθησης, ενώ διαμορφώνουν ένα τελικό προϊόν που συνιστά έναν νέο ψηφιακό πόρο που αναρτάται στο διαδίκτυο. Κινούμαστε περισσότερο στο χώρο της *αόρατης παιδαγωγικής* πρακτικής (= έμφαση στην πρωτοβουλία των μαθητών, στο διαφορετικό ρόλο των διδασκόντων) παρά της *ορατής παιδαγωγικής* πρακτικής (=έμφαση στη μετάδοση της γνώσης και στις ασκήσεις) (Κουτσογιάννης & Αλεξίου 2012, 15-16). Εκπονείται στο σχολικό εργαστήριο.

¹ Βλ. ASCSA, Google Earth και Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού 2006 στη Δικτυογραφία.

Η διαθεματική αξία του συγκεκριμένου σεναρίου έγκειται στο ότι αναδεικνύει τη σημασία του χώρου και του τοπίου, ως εννοιών που συμπεριλαμβάνουν κοινωνικές, οικονομικές, θρησκευτικές και πολιτικές διαστάσεις. Οι μαθητές και οι μαθήτριες προσεγγίζουν έτσι το χώρο και το τοπίο που αναφέρονται στα αρχαία κείμενα των μαθημάτων τους, την Αθηναϊκή Αγορά της κλασικής εποχής, στην προκειμένη περίπτωση, καθώς και τη σύγχρονη πολιτιστική διαχείρισή της μέσα από την αρχαιολογική ανάδειξή της, ως πράξη, έντονων νοηματοδοτήσεων και συμβολισμών που αποτυπώνονται ποικιλότροπα, αλλά και πολυτροπικά στο χώρο τόσο στο παρελθόν, όσο και στο παρόν (για την πολυτροπικότητα των αρχαίων πραγμάτων βλ. Τουλούμης 2011)

Σκεπτικό και Στόχοι

- ✓ Γνώσεις για τον κόσμο, στάσεις, αξίες και πεποιθήσεις
οι μαθητές / τριες
- Να γνωρίσουν την Αγορά της κλασικής Αθήνας ως χώρο όπου αποτυπώνονται όλες οι διαστάσεις (διοικητική, πολιτική, πολιτισμική, οικονομική, θρησκευτική, κοινωνική) της αρχαίας αθηναϊκής δημοκρατίας
  - ✓ Γνώσεις για τη γλώσσα
Οι μαθητές/τριες
- Να συνδέσουν τα κείμενα της αρχαίας ελληνικής ιστοριογραφίας με το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον της αρχαίας Ελλάδας
  - ✓ Γραμματισμοί
Οι μαθητές/τριες
- Να προσδώσουν το δικό τους νόημα στη σύγχρονη πολιτισμική διαχείριση αρχαίων τοπίων με ιδιαίτερο συμβολισμό παίρνοντας αποφάσεις σε σχέση με τη διατήρηση και προβολή τους
- Να αξιολογήσουν το ρόλο των ΤΠΕ στη διαχείριση και διατήρηση της μνήμης, όπως αυτός προκύπτει από το τι επιλέγεται να προβληθεί στην πληθώρα των υπάρχουσών ψηφιακών περιηγήσεων της αρχαίας αθηναϊκής Αγοράς.

- Να χρησιμοποιήσουν τις ΤΠΕ για να εκφράσουν την προσωπική τους ταυτότητα ως κοινωνικά υποκείμενα δημιουργώντας δικά τους «κείμενα» σε ψηφιακό περιβάλλον

Λεπτομερής παρουσίαση

Αφετηρία

Στο ιστολόγιο του μαθήματος τίθεται το ζήτημα που θα απασχολήσει τους μαθητές/τριες:

Γύρω στο 145 μ.Χ. στα χρόνια της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, ο Πausanίας, ο πιο γνωστός Έλληνας περιηγητής και γεωγράφος, επισκέπτεται την Αθήνα. Την προσοχή του κερδίζει η Αγορά της πόλης, τα κτίρια της και τα μνημεία της. Στο 1^ο βιβλίο του, τα «Αττικά» καταγράφεται αυτή η επίσκεψη και οι περιγραφές του αρχαίου περιηγητή. Ο χώρος αποτελεί την καρδιά της αθηναϊκής πόλης-κράτους. Εκεί συνεδριάζουν οι βουλευτές, εκεί δικάζονται διάφοροι κατηγορούμενοι, από εκεί περνά η οδός των Παναθηναίων που καταλήγει στην Ακρόπολη, εκεί μαζεύεται ο κόσμος για να συναναστραφούν ο ένας τον άλλον και να αγοράσουν προϊόντα Διαμέσου αυτής σέρνεται και ο Θηραμένης μετά την καταδίκη του. Ας τη γνωρίσουμε, λοιπόν, καλύτερα και ας καταλάβουμε τι σήμαινε για τους αρχαίους Αθηναίους, αλλά και για εμάς σήμερα.

Μπορείτε να επιχειρήσετε το τόλμημα του Πausanία ως ψηφιακοί περιηγητές της ίδιας Αγοράς κατά την κλασική εποχή και σήμερα; Ποια μνημεία θα επιλέξετε να προβάλλετε και γιατί;

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Συνδέεται με το ΑΠΣ και πιο συγκεκριμένα με τη διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνική Ιστοριογραφίας στην Α' Λυκείου, και πιο συγκεκριμένα με την ενότητα «Ξενοφώντας Ελληνικά/ Βιβλίο 2, Κεφάλαιο 3 §1-16, 17-56. Μπορεί, όμως, να αξιοποιηθεί με ανάλογες προσαρμογές και σε όλες τις

τάξεις του Γυμνασίου, αλλά και στην Γ' Λυκείου κατά τη διδασκαλία του «Επιταφίου» του Θουκυδίδη.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ:

- ✓ Εξυπηρετείται η ανάπτυξη υψηλού επιπέδου γνωστικών δεξιοτήτων όπως η επίλυση προβλήματος, η αντιμετώπιση του θέματος από διαφορετικές οπτικές γωνίες, η επικοινωνία και η συνεργασία, καθώς και η μαθητική δημιουργία σ' ένα περιβάλλον κριτικής μάθησης
- ✓ Αξιοποίηση διαδικτυακών πηγών και άλλων ψηφιακών πόρων, καθώς και εξοικείωση με τους νέους ψηφιακούς γραμματισμούς που προωθούνται στο πλαίσιο του Web 2.0.
- ✓ Χρησιμοποιούνται οι παρακάτω τεχνολογίες

H/Y

Διαδραστικός Πίνακας

Επεξεργαστής κειμένου

Διαδίκτυο

Ιστολόγιο μαθήματος

Google Earth

Λογισμικά παραγωγής αφισών (π.χ. Glogster) ή δημιουργίας φωτογραφικών κολλάζ (π.χ. Vunox)

Λεύκωμα Ιστού, π.χ. Google Picasa

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

Η διδασκαλία και η έρευνα οργανώνονται σε δυο φάσεις (δύο δίωρα). Στο πρώτο δίωρο οι μαθητές/ τριες χωρίζονται στις παρακάτω ομάδες επιλέγοντας ο καθένας/ καθεμία σε ποια ομάδα θα ενταχθεί.

1^η Ομάδα : *Οι αξιωματούχοι* ξεναγούν στους δημόσιους χώρους της κλασικής Αγοράς (Βασίλειος Στοά, Ποικίλη Στοά, Νότια Στοά, Μνημείο Επωνύμων Ηρώων)

2^η Ομάδα: *Οι βουλευτές* παρουσιάζουν τους χώρους της Αγοράς στους οποίους δραστηριοποιούνται (Θόλος, Βουλευτήρια)

3^η Ομάδα: *Οι πιστοί* αναφέρονται στους χώρους τελετουργιών και λατρείας (οδός

Παναθηναίων, Βωμός Δώδεκα Θεών, Ηφαιστείο)

4^η Ομάδα: Οι δικαστές περιγράφουν και ξεναγούν στα δικαστήρια (Ηλιαία και δικαστήρια)

5^η Ομάδα: Οι καταστηματάρχες παρουσιάζουν τις αθηναϊκές οικίες και τα καταστήματα (π..χ. οικία υποδηματοποιού Σίμωνος)

Στη **δεύτερη φάση** (δεύτερο δίωρο) οι ομάδες αναδιατάσσονται και αποτελούνται από έναν αξιωματούχο, ένα βουλευτή, έναν πιστό, ένα δικαστή και έναν καταστηματάρχη. Αξιοποιώντας την εμπειρία και τις πληροφορίες που αποκόμισαν από τη δράση τους στις ομάδες της πρώτης φάσης, οι νέες ομάδες αναλαμβάνουν μια από κοινού νέα αποστολή. Αφού κάνουν μια αναδρομή σ' όλη την ιστορία της Αρχαίας Αγοράς από τα αρχαϊκά μέχρι τα ρωμαϊκά χρόνια και μελετήσουν το ζήτημα της σημερινής διατήρησης των μνημείων της, κάτω από την Ακρόπολη, στη σύγχρονη Αθήνα δημιουργούν μια τελική ψηφιακή παρουσίαση της Αρχαίας Αγοράς για να αναρτηθεί σε κοινωνικά δίκτυα, αναδεικνύοντας τα διαχρονικά μηνύματα και τους συμβολισμούς που μπορεί να αναδειχθούν μέσω της ανάδειξης των χώρων της.

Αξιολόγηση:

Η αξιολόγηση μπορεί να γίνει τόσο από τους ίδιους τους μαθητές (αυτοαξιολόγηση), όσο και από το διδάσκοντα σε δυο άξονες: α) στον άξονα του τι γνώριζαν, τι χρειάστηκε να μάθουν και στο τι έμαθαν τελικά οι μαθητές σε σχέση πάντοτε με την αρχική στοχοθεσία, β) στον άξονα της διαδικασίας που ακολούθησαν και του προϊόντος που δημιούργησαν τελικά. Μ' αυτό τον τρόπο οι μαθητές γνωρίζουν πώς να μαθαίνουν, αλλά κα παράλληλα μπορούν ανά πάσα στιγμή να ανατρέξουν και να αξιολογήσουν την πορεία τους προς τη γνώση (μεταγνωστικές δεξιότητες), αλλά και να αναστοχαστούν για το τελικό προϊόν της γνωστικής διαδικασίας

Φύλλα εργασίας (βλ. [Παράρτημα](#)):

Άλλες εκδοχές – Επέκταση του σεναρίου μάθησης:

- Το συγκεκριμένο σενάριο αποτελεί ενδεικτική εφαρμογή της βασικής ιδέας του. Η υλοποίησή του με τις ανάλογες προσαρμογές ή διασκευές, συσχετίζεται, προφανώς, με τις αποφάσεις του εκπαιδευτικού σε σχέση με την τάξη του. Θα μπορούσαν, για παράδειγμα, να εφαρμοστούν, με βάση το παραπάνω σενάριο, κάποιες δραστηριότητες (Κουτσογιάννης & Αλεξίου 2012, 17-18) που θα επέλεγε ο εκπαιδευτικός και θα ακολουθούσαν πιο πιστά τα ζητούμενα του σχολικού εγχειριδίου μέχρι να επιτευχθεί η απαραίτητη εξοικείωση εργασίας, εκπαιδευτικού και μαθητών, με τη χρήση σεναρίων
- Η προσέγγιση της Αρχαίας Αγοράς μπορεί να αποτελέσει μέρος ενός ευρύτερου Σχεδίου Εργασίας που θα περιλαμβάνει και την παρουσίαση με την ίδια λογική και μεθοδολογία και των υπόλοιπων χώρων της αρχαίας Αθήνας που συνδέονταν οργανικά με την Αγορά, όπως ο Κεραμεικός και η Ακρόπολη.
- Το σενάριο θα εμπλουτιζόταν σημαντικά αν υπήρχε η δυνατότητα να επισκεφτούν όλοι οι μαθητές / τριες τους χώρους, αφού έχουν ασχοληθεί με τις αποστολές των ομάδων της 1^{ης} φάσης διδασκαλίας, να τους φωτογραφίσουν με τη δική τους ματιά και να εντάξουν οργανικά τις φωτογραφίες τους στις αποστολές της 2^{ης} φάσης.

Κριτική:

Ένα πιθανό πρόβλημα στην εφαρμογή του παρόντος σεναρίου μπορεί να αποτελέσει το γεγονός ότι οι μαθητές/τριες που ζουν εκτός Αθηνών δεν έχουν κάποια βιωματική σχέση με το χώρο της Αρχαίας Αγοράς, αφού, ίσως, δεν τον έχουν επισκεφτεί ποτέ. Ενώ στο σχολείο, παράλληλα, έρχονται σε επαφή με προβλήματα που άπτονται της περιβαλλοντικής διαχείρισης και ευαισθησίας δεν είναι εξοικειωμένοι με την πολιτισμική διαχείριση του αρχαίου ανθρωπογενούς περιβάλλοντος. Ίσως, λοιπόν, συναντήσουν δυσκολίες ή αντιμετώπισουν

εξαιρετικά κοινότοπα το ζήτημα της σημασίας της Αρχαίας Αγοράς σήμερα.

Βιβλιογραφία:

- ASCSA, The American School of Classical Studies in Athens *Athenian Agora Excavations*. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο στη διεύθυνση <http://www.agathe.gr/> (τελευταία επίσκεψη 27/02/2012).
- ASCSA, The American School of Classical Studies in Athens *Ανασκαφές στην Αρχαία Αγορά της Αθήνας* Διαθέσιμο στο διαδίκτυο στη διεύθυνση <http://www3.ascsa.edu.gr/media/agora/agora.html> (τελευταία επίσκεψη 27/02/2012).
- Camp, J. Π McK. (2003) *Η Αγορά της Αρχαίας Αθήνας*, Σύντομος Οδηγός. <http://www.agathe.gr/Icons/pdfs/AgoraPicBk-16.EL.pdf> (τελευταία επίσκεψη 27/02/2012).
- Camp, J. Π McK. (2004) *Η αρχαία Αγορά της Αθήνας Οι ανασκαφές στην καρδιά της κλασικής πόλης*. Αθήνα.Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.
- Cope, B. & Kalantzis, M. (eds) (2000). *Multiliteracies. Literacy Learning and the Design of Social Futures*. London: Routledge
- Kalantzis, M. & B. Cope 2008. *Νέα Μάθηση. Μετασχηματιστικοί Σχεδιασμοί για την Παιδαγωγική και την Αξιολόγηση*. Διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://neamathisi.com/learning-by-design/> (τελευταία επίσκεψη 27/02/2012)
- Google Earth, *Η Αρχαία Αγορά των Αθηνών στο Google Earth*. Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού. Διαθέσιμη στο διαδίκτυο στη διεύθυνση <http://3d.athens-agora.gr/> (τελευταία επίσκεψη 27/02/2012)
- Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού (2006) «*Η Αρχαία Αγορά της Αθήνας*» Ψηφιακή Συλλογή Εικονικής Πραγματικότητας. Διαθέσιμη στο διαδίκτυο στη διεύθυνση <http://project.athens-agora.gr/> (τελευταία επίσκεψη 27/02/2012).

Κουτσογιάννης, Δ. & Αλεξίου, Μ. 2012. Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση *Μελέτη στο πλαίσιο της Δράσης 62 (Π.3.1.3)*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο στη διεύθυνση <http://www.greeklanguage.gr/aboutdigitalschool> (τελευταία επίσκεψη 29/05/2012).

Kress G. and van Leeuwen, T. 2001, *Multimodal Discourse*, London: Arnold.

Νίκου, Γ. & Κ. Ανανιάδης (1994) *Αρχαιολογία της πόλεως των Αθηνών: Σκοτεινοί αιώνες – κλασσικοί χρόνοι*. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο στη διεύθυνση http://www.eie.gr/archaeologia/gr/chapter_more_2.aspx (τελευταία επίσκεψη 27/02/2012).

Vygotsky, L. S. 1978. *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Παράρτημα

Φύλλα εργασίας

Οι αξιωματούχοι

Η αποστολή σας είναι να περιηγηθείτε την κλασική Αγορά της αρχαίας Αθήνας, να καταγράψετε και να παρουσιάσετε κτίσματα και χώρους (στοές και μνημεία) που έχουν σχέση με τις δημόσιες λειτουργίες του αθηναϊκού άστεως. Μπορείτε να κατανείμετε το έργο της ομάδας σας επιλέγοντας κάθε μέλος αυτό με το οποίο θα ήθελε να ασχοληθεί.

- Μελετήστε τους ορισμούς της έννοιας «αγορά» με αναζήτηση στα ψηφιοποιημένα λεξικά της Πύλης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας στη διεύθυνση <http://www.greek-language.gr>.
- Βρείτε το αντίστοιχο λήμμα στο Βασικό Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής στην ίδια διεύθυνση και δείτε την εκεί ανάλυσή του. Στο Συμφραστικό

Πίνακα Λέξεων του Ανθολογίου Αττικής Πεζογραφίας στην ίδια πάντα Πύλη αναζητήστε και καταγράψτε πληροφορίες που μας προσφέρουν τα αρχαία κείμενα για τις λειτουργίες που επιτελούνταν σε μια αρχαία αγορά.

- Στην Ελληνική Βικιπαίδεια υπάρχει το κείμενο των «Αττικών» του Πausanias από το έργο του «Ελλάδος Περιήγησις». Αναζητήστε πληροφορίες για την αποστολή σας.
- Δείτε και αξιοποιήστε για να συλλέξετε οποιοδήποτε στοιχείο και δεδομένο ψηφιακές εφαρμογές όπως:

- ✓ κείμενο για την κλασική Αγορά στη διεύθυνση http://www.eie.gr/archaeologia/gr/chapter_more_2.aspx

- ✓ μια ταινία για την Αρχαία Αγορά στη διεύθυνση <http://www.eduportal.gr/index.php/videos/viewvideo/98/----2>

- ✓ την Ψηφιακή Συλλογή Εικονικής Πραγματικότητας «Η Αρχαία Αγορά της Αθήνας» από το Ίδρυμα Μείζονος Πολιτισμού στη διεύθυνση <http://project.athens-agera.gr/>.

- ✓ Την εφαρμογή «η αρχαία Αγορά» στο Google Earth στη διεύθυνση <http://3d.athens-agera.gr/>

- ✓ Τις ψηφιακές διαδραστικές περιηγήσεις στην Αρχαία Αγορά από την Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών της Αθήνας στις διευθύνσεις <http://www3.ascsa.edu.gr/media/agera/agera.html> και <http://www.agathe.gr/> όπου υπάρχει και σύντομος Οδηγός της Αγοράς στα ελληνικά (<http://www.agathe.gr/Icons/pdfs/AgoraPicBk-16.EL.pdf>)

- Ετοιμάστε μια πολυτροπική παρουσίαση με οποιαδήποτε ψηφιακή εφαρμογή προτιμάτε (λογισμικό παρουσίασης, βίντεο, αφίσα κ.ά.) που θα παρουσιάζει τους χώρους αυτούς στους συνομηλίκους σας αλλά και το ευρύτερο κοινό. Αναρτήστε την παρουσίασή σας στο ιστολόγιο του μαθήματος.

Οι βουλευτές

Η αποστολή σας είναι να περιηγηθείτε την κλασική Αγορά της αρχαίας Αθήνας, να καταγράψετε και να παρουσιάσετε κτίσματα και χώρους που έχουν σχέση με τους βουλευτές του αθηναϊκού άστεως. Μπορείτε να κατανείμετε το έργο της ομάδας σας επιλέγοντας κάθε μέλος αυτό με το οποίο θα ήθελε να ασχοληθεί.

- Μελετήστε τους ορισμούς της έννοιας «αγορά» με αναζήτηση στα ψηφιοποιημένα λεξικά της Πύλης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας στη διεύθυνση <http://www.greek-language.gr>.
- Βρείτε το αντίστοιχο λήμμα στο Βασικό Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής στην ίδια διεύθυνση και δείτε την εκεί ανάλυσή του. Στο Συμφραστικό Πίνακα Λέξεων του Ανθολογίου Αττικής Πεζογραφίας στην ίδια πάντα Πύλη αναζητήστε και καταγράψτε πληροφορίες που μας προσφέρουν τα αρχαία κείμενα για τις λειτουργίες που επιτελούνταν σε μια αρχαία αγορά.
- Στην Ελληνική Βικιπαίδεια υπάρχει το κείμενο των «Αττικών» του Πausανία από το έργο του «Ελλάδος Περιήγησις». Αναζητήστε πληροφορίες για την αποστολή σας.
- Δείτε και αξιοποιήστε για να συλλέξετε οποιοδήποτε στοιχείο και δεδομένο ψηφιακές εφαρμογές όπως:

✓ κείμενο για την κλασική Αγορά στη διεύθυνση
http://www.eie.gr/archaeologia/gr/chapter_more_2.aspx

- ✓ μια ταινία για την Αρχαία Αγορά στη διεύθυνση <http://www.eduportal.gr/index.php/videos/viewvideo/98/---2>
- ✓ την Ψηφιακή Συλλογή Εικονικής Πραγματικότητας «Η Αρχαία Αγορά της Αθήνας» από το Ίδρυμα Μείζονος Πολιτισμού στη διεύθυνση <http://project.athens-agera.gr/>.
- ✓ Την εφαρμογή «η αρχαία Αγορά» στο Google Earth στη διεύθυνση <http://3d.athens-agera.gr/>
- ✓ Τις ψηφιακές διαδραστικές περιηγήσεις στην Αρχαία Αγορά από την Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών της Αθήνας στις διευθύνσεις <http://www3.ascsa.edu.gr/media/agera/agera.html> και <http://www.agathe.gr/> όπου υπάρχει και σύντομος Οδηγός της Αγοράς στα ελληνικά (<http://www.agathe.gr/Icons/pdfs/AgoraPicBk-16.EL.pdf>)
- Ετοιμάστε μια πολυτροπική παρουσίαση με οποιαδήποτε ψηφιακή εφαρμογή προτιμάτε (λογισμικό παρουσίασης, βίντεο, αφίσα, λεύκωμα ιστού, κολλάζ φρωτογραφιών κ.ά.) που θα παρουσιάζει τους χώρους αυτούς στους συνομηλικούς σας αλλά και το ευρύτερο κοινό. Αναρτήστε την παρουσίασή σας στο ιστολόγιο του μαθήματος.

Οι πιστοί

Η αποστολή σας είναι να περιηγηθείτε την κλασική Αγορά της αρχαίας Αθήνας, να καταγράψετε και να παρουσιάσετε κτίσματα και χώρους που έχουν σχέση με τις ιερές τελετουργίες του αθηναϊκού άστεως. Μπορείτε να κατανείμετε το έργο της ομάδας σας επιλέγοντας κάθε μέλος αυτό με το οποίο θα ήθελε να ασχοληθεί.

- Μελετήστε τους ορισμούς της έννοιας «αγορά» με αναζήτηση στα ψηφιοποιημένα λεξικά της Πύλης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας στη διεύθυνση <http://www.greek-language.gr>.
- Βρείτε το αντίστοιχο λήμμα στο Βασικό Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής στην ίδια διεύθυνση και δείτε την εκεί ανάλυσή του. Στο Συμφραστικό Πίνακα Λέξεων του Ανθολογίου Αττικής Πεζογραφίας στην ίδια πάντα Πύλη αναζητήστε και καταγράψτε πληροφορίες που μας προσφέρουν τα αρχαία κείμενα για τις λειτουργίες που επιτελούνταν σε μια αρχαία αγορά.
- Στην Ελληνική Βικιπαίδεια υπάρχει το κείμενο των «Αττικών» του Πausανία από το έργο του «Ελλάδος Περιήγησις». Αναζητήστε πληροφορίες για την αποστολή σας.
- Δείτε και αξιοποιήστε για να συλλέξετε οποιοδήποτε στοιχείο και δεδομένο ψηφιακές εφαρμογές όπως:

- ✓ κείμενο για την κλασική Αγορά στη διεύθυνση http://www.eie.gr/archaeologia/gr/chapter_more_2.aspx
- ✓ μια ταινία για την Αρχαία Αγορά στη διεύθυνση <http://www.eduportal.gr/index.php/videos/viewvideo/98/----2>
- ✓ την Ψηφιακή Συλλογή Εικονικής Πραγματικότητας «Η Αρχαία Αγορά της Αθήνας» από το Ίδρυμα Μείζονος Πολιτισμού στη διεύθυνση <http://project.athens-agera.gr/>.
- ✓ Την εφαρμογή «η αρχαία Αγορά» στο Google Earth στη διεύθυνση <http://3d.athens-agera.gr/>
- ✓ Τις ψηφιακές διαδραστικές περιηγήσεις στην Αρχαία Αγορά από την Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών της Αθήνας στις διευθύνσεις <http://www3.ascsa.edu.gr/media/agora/agora.html> και <http://www.agathe.gr/> όπου υπάρχει και σύντομος Οδηγός της Αγοράς στα ελληνικά (<http://www.agathe.gr/Icons/pdfs/AgoraPicBk-16.EL.pdf>)
- Ετοιμάστε μια πολυτροπική παρουσίαση με οποιαδήποτε ψηφιακή εφαρμογή προτιμάτε (λογισμικό παρουσίασης, βίντεο, αφίσα κ.ά.) που θα παρουσιάζει τους χώρους αυτούς στους συνομηλίκους σας αλλά και το ευρύτερο κοινό. Αναρτήστε την παρουσίασή σας στο ιστολόγιο του μαθήματος.

Οι δικαστές

Η αποστολή σας είναι να περιηγηθείτε την κλασική Αγορά της αρχαίας Αθήνας, να καταγράψετε και να παρουσιάσετε κτίσματα και χώρους που έχουν σχέση με την απονομή της δικαιοσύνης στο αθηναϊκό άστυ. Μπορείτε να κατανείμετε το έργο της ομάδας σας επιλέγοντας κάθε μέλος αυτό με το οποίο θα ήθελε να ασχοληθεί.

- Μελετήστε τους ορισμούς της έννοιας «αγορά» με αναζήτηση στα ψηφιοποιημένα λεξικά της Πύλης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας στη διεύθυνση <http://www.greek-language.gr>.
- Βρείτε το αντίστοιχο λήμμα στο Βασικό Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής στην ίδια διεύθυνση και δείτε την εκεί ανάλυσή του. Στο Συμφραστικό Πίνακα Λέξεων του Ανθολογίου Αττικής Πεζογραφίας στην ίδια πάντα Πύλη αναζητήστε και καταγράψτε πληροφορίες που μας προσφέρουν τα

αρχαία κείμενα για τις λειτουργίες που επιτελούνταν σε μια αρχαία αγορά.

- Στην Ελληνική Βικιπαίδεια υπάρχει το κείμενο των «Αττικών» του Πausanias από το έργο του «Ελλάδος Περιήγησις». Αναζητήστε πληροφορίες για την αποστολή σας.
- Δείτε και αξιοποιήστε για να συλλέξετε οποιοδήποτε στοιχείο και δεδομένο ψηφιακές εφαρμογές όπως:
  - ✓ κείμενο για την κλασική Αγορά στη διεύθυνση http://www.eie.gr/archaeologia/gr/chapter_more_2.aspx
  - ✓ μια ταινία για την Αρχαία Αγορά στη διεύθυνση <http://www.eduportal.gr/index.php/videos/viewvideo/98/----2>
  - ✓ την Ψηφιακή Συλλογή Εικονικής Πραγματικότητας «Η Αρχαία Αγορά της Αθήνας» από το Ίδρυμα Μείζονος Πολιτισμού στη διεύθυνση <http://project.athens-agera.gr/>.
  - ✓ Την εφαρμογή «η αρχαία Αγορά» στο Google Earth στη διεύθυνση <http://3d.athens-agera.gr/>
  - ✓ Τις ψηφιακές διαδραστικές περιηγήσεις στην Αρχαία Αγορά από την Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών της Αθήνας στις διευθύνσεις <http://www3.ascsa.edu.gr/media/agera/agera.html> και <http://www.agathe.gr/> όπου υπάρχει και σύντομος Οδηγός της Αγοράς στα ελληνικά (<http://www.agathe.gr/Icons/pdfs/AgoraPicBk-16.EL.pdf>)
- Ετοιμάστε μια πολυτροπική παρουσίαση με οποιαδήποτε ψηφιακή εφαρμογή προτιμάτε (λογισμικό παρουσίασης, βίντεο, αφίσα κ.ά.) που θα παρουσιάζει τους χώρους αυτούς στους συνομηλίκους σας αλλά και το ευρύτερο κοινό. Αναρτήστε την παρουσίασή σας στο ιστολόγιο του μαθήματος.

Οι καταστηματάρχες

Η αποστολή σας είναι να περιηγηθείτε την κλασική Αγορά της αρχαίας Αθήνας, να καταγράψετε και να παρουσιάσετε κτίσματα και χώρους που έχουν σχέση με τα καταστήματα και τις ιδιωτικές κατοικίες στο αθηναϊκό άστυ. Μπορείτε να κατανείμετε το έργο της ομάδας σας επιλέγοντας κάθε μέλος αυτό με το οποίο θα ήθελε να ασχοληθεί.

- Μελετήστε τους ορισμούς της έννοιας «αγορά» με αναζήτηση στα ψηφιοποιημένα λεξικά της Πύλης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας στη διεύθυνση <http://www.greek-language.gr>.
- Βρείτε το αντίστοιχο λήμμα στο Βασικό Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής στην ίδια διεύθυνση και δείτε την εκεί ανάλυσή του. Στο Συμφραστικό Πίνακα Λέξεων του Ανθολογίου Αττικής Πεζογραφίας στην ίδια πάντα Πύλη αναζητήστε και καταγράψτε πληροφορίες που μας προσφέρουν τα αρχαία κείμενα για τις λειτουργίες που επιτελούνταν σε μια αρχαία αγορά.
- Στην Ελληνική Βικιπαίδεια υπάρχει το κείμενο των «Αττικών» του Πausanias από το έργο του «Ελλάδος Περιήγησις». Αναζητήστε πληροφορίες για την αποστολή σας.
- Δείτε και αξιοποιήστε για να συλλέξετε οποιοδήποτε στοιχείο και δεδομένο ψηφιακές εφαρμογές όπως:
  - ✓ κείμενο για την κλασική Αγορά στη διεύθυνση http://www.eie.gr/archaeologia/gr/chapter_more_2.aspx
  - ✓ μια ταινία για την Αρχαία Αγορά στη διεύθυνση <http://www.eduportal.gr/index.php/videos/viewvideo/98/----2>
  - ✓ την Ψηφιακή Συλλογή Εικονικής Πραγματικότητας «Η Αρχαία Αγορά της Αθήνας» από το Ίδρυμα Μείζονος Πολιτισμού στη διεύθυνση <http://project.athens-agora.gr/>.
  - ✓ Την εφαρμογή «η αρχαία Αγορά» στο Google Earth στη διεύθυνση <http://3d.athens-agora.gr/>
  - ✓ Τις ψηφιακές διαδραστικές περιηγήσεις στην Αρχαία Αγορά από την Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών της Αθήνας στις διευθύνσεις <http://www3.ascsa.edu.gr/media/agora/agora.html> και <http://www.agathe.gr/> όπου υπάρχει και σύντομος Οδηγός της Αγοράς στα ελληνικά (<http://www.agathe.gr/Icons/pdfs/AgoraPicBk-16.EL.pdf>)
- Ετοιμάστε μια πολτροπική παρουσίαση με οποιαδήποτε ψηφιακή εφαρμογή προτιμάτε (λογισμικό παρουσίασης, βίντεο, αφίσα κ.ά.) που θα παρουσιάζει τους χώρους αυτούς στους συνομηλίκους σας

αλλά και το ευρύτερο κοινό. Αναρτήστε την παρουσίασή σας στο ιστολόγιο του μαθήματος.

Φύλλο εργασίας 2^{ης} φάσης (κοινό για όλες τις ομάδες)

Η νέα σας αποστολή είναι να συνθέσετε τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα των

ερευνών σας από τις προηγούμενες ομάδες σας και να τα παρουσιάσετε στους συνομηλίκους σας και στο ευρύτερο κοινό. Σκοπός να αναδειχθεί η σημασία και τα μηνύματα που μεταφέρει η Αρχαία Αγορά στο σημερινό κόσμο.

- Επιλέξτε τα μηνύματα που θέλετε να μεταφέρετε στο σήμερα ως αξιωματούχοι, βουλευτές δικαστές, πιστοί και καταστηματάρχες.
- Μετατρέψτε τη σκέψη σας σ' ένα πολυτροπικό ψηφιακό κείμενο όπου θα συνδέσετε την ιστορία της Αρχαίας Αγοράς της Αθήνας με το σήμερα και τη σύγχρονη διατήρηση και διαχείριση των μνημείων της. Οι ιστοσελίδες που έχετε ήδη επισκεφτεί και κυρίως οι www.agathe.gr και <http://www3.ascsa.edu.gr/media/agora/agora.html> θα σας βοηθήσουν.
- Επιλέξτε εικόνες, ψηφιακές αναπαραστάσεις, φωτογραφίες, πολυμέσα κ.ά. συνδυάστε τα με δικά σας σχόλια, φωτογραφίες και βίντεο ή/και αποσπάσματα κειμένων στην αρχαία ελληνική (από τον Ξενοφώντα τον Πausανία ή τον Θουκυδίδη), που θεωρείτε ότι εκφράζουν τα μηνύματα τα οποία θέλετε να μεταφέρετε παρουσιάζοντας την Αρχαία Αγορά στο ελληνικό και διεθνές μαθητικό και ενήλικο κοινό. Η παρουσίασή σας μπορεί να έχει και τη μορφή ενός Οδηγού (προτεινόμενα ελεύθερα λογισμικά: που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε edu.glogster.com, www.vuvox.com, <http://prezi.com>)